

PORDÁNY SAROLTA

INTERNETKUTATÁS A HAZAI KISEBBSÉGEKRŐL

Demeter Zayzon Mária: *Kisebbségek a világhálón*. Budapest, 2003, Gondolat, 165 p.

„... az internet csak a hagyományos kommunikáció határainak kitolása, nem pedig megszüntetése, s ekképpen nem hoz létre minőségi változást, globalitás helyett éppen a kulturális minták heterogenitását erősíti. [...] Mindenesre a globális információközösséggel létrejövő új kulturális állapot nem felváltja a lokális kultúrákat, hanem azok mellé lép, és egészében hosszú ideig jóval szerényebb marad bármelyik lokális kultúráról.” Mathias Bős – Christian Stegbauer: *A virtuális utazás határai. Miért nem vezet az internet egységes világkultúrához?* című írásából¹ származó fenti idézetet Demeter Zayzon Mária *Kisebbségek a világhálón* címmel megjelentetett, új könyvében olvastam. Azonnal kedvem támadt utánanézni, hogy milyen további publikációi vannak a szerzőpárosnak, hogyan szólhat az eredeti szöveg, vannak-e újabb kutatásaik. Természetesen mindehhez az információhoz az internet segítségével hozzáfértem. Kis házi szörfözésem bemutatásával csak ki akartam emelni Demeter Zayzon Mária hatalmas kutatói teljesítményét, amit „220 órányi módszeres keresés” (17. o.) eredményeként tett le csendesen a hazai, még csak kialakulófélben lévő internet-kutatás „asztalára”. Könyvének első fejezetében ki is emeli, hogy külön kutatói feladatot jelentett számára az internetes tartalomkeresés elveinek, szempontjainak, keresési eljárásainak a kialakítása. (16. o.) Az érdeklődők az utolsó fejezetben megtalálják a kutatás módszertanának bemutatását, valamint a legjelentősebb keresőgépek, metakeresők internetes címének pontos leírását. Így a könyv azoknak is hasznos, akik elsősorban nem a kisebbségi téma, hanem ezen újonnan születő kutatási terület módszertanát szeretnék megismerni.

A kutatás „a magyarországi kisebbségek internethasználati és tartalomszolgáltatói tevékenységének körülményeit elemzi, többek között vizsgálva „az internet használatának jelentőségét a 13 hazai nemzeti, etnikai kisebbség esetében.” (14. o.) Számba veszi a magyarországi kisebbségek által létrehozott honlapokat, valamint a kisebbségi tematika megjelenését más honlapokon. Mindehhez a szerző felvázolja a kisebbségi „médiatájkép” egészét, beleértve a nyomtatott sajtó helyzetének alakulását is. A kutatás módszerei: 15 mélyinterjú elkészítése, dokumentum-elemzés, statisztikai adatgyűjtés, szakirodalom elemzés, internet alapú forrásokban végzett keresés. Példamutató kutatói pontosság, alaposág jellemzi a szerzőt. Meg kell azonban jegyezni, hogy a három idegen nyelven, nagyon sok lábjegyzetben megadott szakirodalmi hivatkozások magyar nyelvre történő fordítása nem minden esetben történt meg, így a könyv nem mondható könnyű olvasmánynak.

A 2002-ben indult és 2003 júniusában zárult kutatás egyik legnagyobb eredménye, hogy 117 honlap címe szerepel – kisebbségek szerint csoportosítva – az egyes kisebbségek érdekvépviseleteinek, szervezeteinek, intézményeinek honlapjairól elkészített listán. (51 – 54. o.) Ilyen összesített adatsor a hazai

kisebbségek internetes megjelenéséről eddig még nem készült. Ugyanez elmondható az „Anyarszági honlapok a Magyarországon élő kisebbségekről, adott kisebbség anyanyelvéen” című fejezetben megtalálható 33 honlapból álló gyűjteményről is.

A tanulmánykötetben a közművelődési szakma közvetlenül is érintett. A Magyar Művelődési Intézet Kisebbségi Főosztályának Roma Kultúra Osztálya 2001-ben indította el a „romacult” honlapot. A honlapok ismertségét a hozzá mutató linkek számával mérte a kutató, melyhez a Google.com „részletes keresés” erre vonatkozó menüpontját használta. Az MMI roma honlapjára a kutatás pillanatában 38 link mutatott. (15. sz. melléklet – *Hazai kisebbségi tematikájú honlapok, honlapfejezetek ismertsége, az egyes honlapokra mutató linkek számával mérten 2002. március–április*).

A kutató által felkért, a téma szempontjából legelismeretebbnak számító interjúalanyok – többek között Prof. Dr. Kaltenbach Jenő, Heinek Ottó, Székely András Bertalan, Szászfalvi László – sorában Bódi Zsuzsa, az MMI Roma Osztályának munkatársa, a www.c3.corvin.hu/romacult honlap tartalmi szerkesztője is szerepel, így tapasztalatainak átadásával ő is hozzájárult a kutatás szellemi megalapozásához. (2. sz. melléklet – *Interjúlista* – 114. o.)

A szerző 26 pontban foglalta össze a kisebbségek internetes tartalomszolgáltató tevékenységének jellemzőit. Ebből csak néhány, általam legfontosabbnak ítélt gondolatot emelek ki: „A hazai kisebbségek egyelőre sokkal inkább internetfelhasználók, mint tartalomszolgáltatók.” (58. o.); „... egyik kisebbség sem tájékozott a másik („a társ-kisebbség”) honlapjának megléte felől...” (58. o.); „... honlapjaik... és a pályázatok számából ítélve legszámottevőbb az érdeklődés a cigány és a német civil szervezetek részéről...” (60. o.); „... minden hazai kisebbség számára indíttanak már honlapot vagy honlapokat...” (60. o.); „... ez nem egyenlő azzal, hogy működik is...” (61. o.); „A hazai kisebbségek internetes megjelenése a kisebbségi front sajtó hálózata vitelével kezdődött...” (62. o.); „Területileg... a legtöbb honlap megjelenését: Budapest, Pécs, Szeged, Sátoraljaújhely” városból kezdeményezték. (61. o.); „A honlapok létrehozói között több, különböző korosztály jelenik meg.” (61. o.) „... több mint felük (a honlapoknak) magyar nyelven is megjelenik.” (62. o.); „A honlapok egy részének fontos célja a saját... tevékenység, ügyintézés, szervezés megkönnyítése, korszerűsítése...” (63. o.); „Döntően a statikus információ közzététele dominál...” (63. o.); „Ritka a hírközlés, az aktuális eseménynaptár, a dinamikus infó.” (63. o.); „Néhány honlapon hosszú távú stratégia hiánya érezhető, pénzügyi háttér nélkül. Jószerével a közreműködők lelkesedésének köszönheti létét.” (63. o.); „... a honlapok némelyike akár évek óta „leült”, illetve indítása után sem működött.” (63. o.); „... hiánypótló és jelentős a „nemzetiségi MTI”-nek is nevezett Etonet.hu, ...” (64. o.);

Közművelődési szempontból különösen tanulságos az I. Internetes-hozzáférés és -használat a magyarországi nemzeti, etnikai kisebbségek körében című fejezet „Közösségi hozzáférés a kisebbségek körében,” című alpontja, melyben a helyi közösségi intézmények helyzete ismerhető meg. „Kistelepiüléseken, aprófalvakban, hát-

¹ Mathias Bős – Christian Stegbauer: *A virtuális utazás határai. Miért nem vezet az internet egységes világkultúrához?* Századvég, 1997, 6. sz., 117–129. o.

rányos helyzetű településeken alig ismert az internet, kevés a számítógép, márpedig a hazai kisebbségek jelentős része – a főként városokban élő görögöktől, szerbektől eltekintve – ilyen jellegű településeken él. Közösségi hozzáférés lehetőségét a teleházak, telekönyvtárak teremtik meg, amelyek kisebbségek lakta településeken is jelen vannak. Így „néhány, szlovákok lakta településen van teleház: Békés megyében, aztán Pest mellett, Pitvaroson, Maglódon. Tótkomlóson is van teleház, Telekgerendáson is.” „Horvátok lakta települések közül például Beznye községben régóta működik teleház” (34. o.) Ebben a fejezetben is, akárcsak a többiben, szinte minden má-

sodik mondatban fontos és használható internet honlapcímekkel támasztja alá a szerző megállapításait, adatait.

Figyelmeztetek mindenkit, hogy legyen internet-közelben, amikor kinyitja a könyvet, mert minduntalan kedvet kap majd ahhoz, hogy azonnal beíja az új honlapcímeiket kedvenc keresőjébe, mondjuk az *origo.hu* vagy a *Google* keresőbe. Javaslom, hogy ezért a szokásosnál sokkal több napot szánjanak a 166 oldalas, az Osiris Kiadó könyvesboltjában megvásárolható könyv elolvasására.

SZERZŐINK

Andrássy Mária 1935-ben született Budapesten. Könyvtáros, szociológus. A Magyar Művelődési Intézet egykori munkatársa, a Magyar Fotográfusok Háza Pécsi József Szakkönyvtár munkatársa.

Beke Pál 1943-ban született Budapesten. Népművelő, a Magyar Művelődési Intézet igazgatója.

Borbás György 1938-ban született Zalabéren. A zalaegerszegi Zrínyi Miklós Gimnázium nyugalmazott középiskolai tanára. Író, publicista.

Egyed Albert 1945-ben született Szombathelyen. Szociológus. A Magyar Művészeti Intézet Nemzetiségek Osztályának vezetője.

Fekete Márta 1960-ban született Nagyváradon. Okleveles népművelő. Az Iparművészeti Egyetemen végzett művészeti menedzser. A Magyar Művészeti Intézet Művészeti Osztályának képzőművészeti tanácsosa.

Földiák András 1948-ban született Budapesten (Újpesten). Népművelő. A Magyar Művelődési Intézet munkatársa. A Magyar Művelődési Társaság társelnöke.

Gergye Rezső 1957-ben született Sorkikápolmán. Népművelő, a Vasvári Művelődési Ház igazgatója.

Györi Lajos 1954-ben született Szentesen. Fényképész. A Magyar Művelődési Intézet Művészeti Osztályának munkatársa, fotográfiai szaktanácsadó.

Halász Péter 1939-ben született Budapesten. Agrármérnök. A Magyar Művelődési Intézet Határon Túli Magyarok Osztályának főmunkatársa.

Hargitai Mária 1953-ban született Budapesten. Könyvtáros, népművelő. A Magyar Művelődési Intézet Szakkönyvtár és Információs Központjának vezetője.

H. Kovács Éva 1942-ben született Budapesten. Magyar nyelv és irodalom tanár, okleveles népművelő. A Magyar Művelődési Intézet Oktatási és Szakképzési Osztályának vezetője.

Kereszti Ferenc 1949-ben született Kistarcsán. Közművelődési szakember. A Magyar Művelődési Intézet Szervezetfejlesztési és Önkormányzati Osztályának munkatársa.

Kiss László 1947-ben született Budapesten. Okleveles népművelő. A Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma Közművelődési Főosztályának vezető főtanácsosa, a Magyar Versmondók Egyesülete és a Magyar Színjátékos Szövetség alapító elnöke, jelenleg alelnöke.

Komjáti Gabriella 1962-ben született Budapesten. Népművelő, a Magyar Művelődési Intézet munkatársa.

Mátyus Alíz 1948-ban született Zalalövön. Író, népművelő, szociológus. A Magyar Művelődési Intézet Szín – Közösségi művelődés című folyóiratának felelős szerkesztője.

Merza Gábor 1955-ben született Budapesten. Okleveles népművelő, független filmes. A Magyar Művelődési Intézet Művészeti Osztályának filmes szakreferense.

Péterfi Ferenc 1951-ben született Budapesten. Népművelő. A Magyar Művelődési Intézet Közösségfejlesztési Osztályának vezetője. A Közösségfejlesztők Egyesületének titkára. A Civil Rádió Kuratóriumának elnöke.

Dr. Pethő László 1945-ben született Sátoraljaújhelyen. Szociológus, az ELTE Tanárképző karának habilitás Főiskolai tanára. A NKÖM szakfelügyelője, több tudományos társaság tagja, nemzetközi konferenciák résztvevője.

Pordány Sarolta 1954-ben született Cecén. Tanár, népművelő, a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma Közművelődési Főosztályán vezető főtanácsos.

Romhányi András 1949-ben született Budapesten. Villamos- és gépészmérnök; művelődésszervező. A Magyar Művelődési Intézet Határon Túli Magyarok Osztályának vezetője. A Budapesti Népművelők Egyesülete elnökségi tagja, a Magyar Művelődési Társaság felügyelő bizottságának elnöke, a Magyar Kollégium Kulturális Egyesületének elnöke és a Magyar Kollégium Alapítvány képviselője, a kuratórium elnöke.

Tóth Erzsébet 1950-ben született Dunaalmáson. Népművelő, előadóművész, a Magyar Művelődési Intézet művészeti igazgató helyettese.

Tóth Zsuzsanna 1953-ban született Sátoraljaújhelyen. Színházpedagógus, előadóművész. A Magyar Művelődési Intézet Művészeti Osztályának vezetője.

Tömöry Márta 1944-ben született Orosházán. Tanár, dramaturg. A Magyar Művelődési Intézet Művészeti Osztályának bábozó szakreferense.